

PROJEKT & KULTUR

nr. 138 ----- februar 2019

issn. 0901-8824

GENVEJ TIL UDVIKLING

www.gtu.dk

Skovvej 24, 9510 Arden. Tlf.: 42 17 09 97. gtu_sekr@hotmail.com

Medlem af Den Internationale Emmaus-Bevægelse

emmaus

INTERNATIONAL

Velkommen til Projekt & Kultur nr. 138!

Projekt & Kultur udgives af Genvej til Udvikling (GtU), tlf.nr. 42 17 09 97

gtu_sekr@hotmail.com - www.gtu.dk

Kontingenter, abonnementsbetalinger og bidrag sendes til reg.nr. 9806, kontonr. 2071578634.

Hvor intet andet angives, er teksten af Jørgen Olsen. **Indlæg til Projekt og Kultur nr. 139** skal aftales på gtu_sekr@hotmail.com. Bladet skal udkomme i maj 2019.

Dette blad er trykt på Godsbanen i Århus i 95 eks. Redaktionen opfordrer til eftertryk med kildeangivelse. Signerede artikler udtrykker ikke nødvendigvis foreningens holdninger.

Dette nummer indeholder:

3 - 4: Mødedeltagelser og udstillinger – pakkeforsendelser - mediemarkeringer.

5 – 7: **Fra samarbejde ”for” til samarbejde ”gennem” – eksemplet med Assador i Tessalit**

- *interview ved Benoît Naveau*
- *oversat fra fransk af Tina Jonstrup Larsen.*

8 – 12: **Den Folkelige Fejekost i Burkina Faso**

- *af Emmaus International*
- *oversat fra fransk af Naja Egede Kristensen.*

13 – 16: **Til minde om**

sprogforsker Karl-G. Prasse

- *af Madjid Allaoua.*

Billedet på forsiden er taget af Jacob Crawford med henblik på oplysning om Couleur Café i Kbh. 25. maj kl. 12 til 18, hvor Marianne Dithmer præsenterer GtU's blandede u-landhandel. C. C. er afrikansk festival og marked, som i år holdes ved VerdensKulturCentret og Skt. Hans Torv.

Billedet på bagsiden er taget af skoleinspektør Kabirou Chaibou på Karl-G. Prasse Skolen i Amataltal i Niger. Billedet forestiller et udsnit af skolens elever.

Hermed en stor tak til alle, som har sendt kontingenter og bidrag siden sidst!

Vi er for tiden 134 medlemmer. Hvis der er vedhæftet en seddel med kontooplysninger, har du ikke betalt for i år.

(foto: Emmaus International)

Mahamady Sawadogo døde den 11. februar – han var stifter og leder af SEMUS i Yako <https://www.emmaus-international.org/en/who-are-we/emmaus-around-the-world/africa/burkina-faso/semus.html> - desuden medlem af EI's forretningsudvalg 2012-16 og ved sin død formand for Emmaus Afrika. Æret være hans minde!

Husk at læse www.gtu.dk – her opdateres www.gtu.dk/Nyheder.htm og www.gtu.dk/Kalender.htm ganske ofte.

Nær ved høvdingen

Vi har modtaget følgende besked fra Else Trærup: Jeg har for nogle måneder siden fået udgivet en bog: **Nær ved høvdingen – erindringer fra min afrikanske landsby**, der handler om mit 20 år lange ophold i Burkina Faso og det projekt, som jeg har grundlagt og ledet dernede: Association Kologh Naba. En af vore aktiviteter har været "construction sans bois", bygning af huse i lokale materialer og uden anvendelse af træ. Andre aktiviteter er opsætning af solenergi på skoler, syning, vævning, sæbefremstilling, restaurantdrift. Bogen koster 200 DKK og kan købes efter henvendelse til mig estraerup@gmail.com. Jeg holder foredrag om projektet.

Red. anm.: Else har skrevet til en lang række organisationer og vedhæftet GtU's anmeldelse: <http://gtu.dk/PK137-10-11.pdf>
GtU har bogen med på udstillinger og møder.

Forvarsel

Genvej til Udviklings generalforsamling er berammet til kl. 13 til 18 søndag den 16. juni i Værløse. Indkaldelse i Projekt & Kultur nr. 139 i maj 2019.

Et udvalg af kurve fra Hammershus Fairtrade
(foto: Vivi Nielsen, GarnGuf, Bogense)

Mødedeltagelser og udstillinger

Vinter i Himmerland

Jørgen Olsen præsenterede vores blandede u-landhandel på disse markeder med de følgende kontante resultater (*alle salgsfremstød tjener desuden et oplysningsformål*):

Den 24. november: Julemarked på Hobro Friskole (*med deltagelse af Birgitte Juul Nielsen*).....824 kr.
Den 2. december: Julemarked på Kulturhuset i Arden (*med deltagelse af Birgitte Juul Nielsen*).....1.047 kr.
Den 15. december: Bazar Skelund.....879 kr.
Den 19. januar: Bazar Skelund.....430 kr.

Julemarked på Møllestien i Aarhus

Sammen med en række andre organisationer deltog Genvej til Udvikling den 24. november i julemarked på Møllestien. GtU's stand blev passet af María Cecília Castro-Becker, Kristian Katholm

Olsen og Jens Elgaard Madsen. Varesalget blev på 1.566 kr.

Julemarked på Oksbøl Friskole på Als

Vera Teglgård solgte varer fra Kologh Naba <http://kologh-naba.org/> og fra GtU på markedet den 24. og 25. november, arrangeret af Oksbøl Friskoles Støtteforening.

Vera solgte for 164 kr. af GtU's varer.

Foredrag med Abou fra Timbuktu, Mali

Birgitte Juul Nielsen og Jørgen Olsen var den 27. november til foredrag med Abou Mohamed Aboubacrine fra Timbuktu i Mali, nu i eksil i Ouagadougou, Burkina Faso.

Foredraget var arrangeret af butikken Hos Sibylle sammen med Hammershus Fairtrade og foregik på Pavillon Christiansminde i Løgstør, hvor i alt 27 personer var til stede.

(fortsættes side 4)

Mødedeltagelser og udstillinger

(fortsat fra side 3)

Et udvalg af skrin fra Hammershus Fairtrade
<http://hammershusfairtrade.dk/>
 fremstillet af krydsfiner og gedeskind
 (foto: Jørgen Olsen)

I Ouagadougou har Abou en halv snes mennesker beskæftiget med at fremstille skrin, som forhandles i Danmark og en række andre europæiske lande.

Genvej til Udvikling er nu begyndt at forhandle skrinene samt kurve, som Hammershus Fairtrade importerer fra Ghana. Se kataloget
http://gtu.dk/blandede_u-landhandel_2018.pdf

Julesalg ved Marianne Dithmer, Herlev

Marianne har solgt til venner og familie samt på arbejdspladsen, Social- og Sundhedsuddannelsescenteret Brøndby, Herlev, Gladsaxe (SOSUC).

Igen i år havde Marianne et super salg på SOSUC. Vi takker mange gange for støtten, som skolens medarbejdere og elever troligt har ydet de sidste 5 år hver jul.

Marianne solgte denne gang for 1.956 kr.

Ambassadøraften - med Danmarks ambassadør i Burkina Faso

GtU's koordinator deltog sammen med ca. 150 andre i arrangement på Folkeuniversitetet i Aarhus. Læs nærmere
<https://fuau.dk/aarhus/program/samfund-og-verden/ambassadoeraften-burkina-faso-1911-363>

Pakkeforsendelser

Pakke til Benebnooma, Koudougou, Burkina Faso, blev sendt den 7. januar jf.

<https://www.emmaus-international.org/en/who-are-we/emmaus-around-the-world/africa/burkina-faso/benebnooma.html>

På dette billede ses en Benebnooma-medarbejder med noget af det legetøj, vi tidligere har sendt:
<http://gtu.dk/Benebnooma.jpg>

Pakke med briller til Syn for Sagen i Afrika blev sendt den 7. februar jf.

http://gtu.dk/syn_for_sagen_i_afrika.pdf

Tak til Røde Kors i Arden for brillerne!

Mediemarkeringer

Ekstra liv til anmeldelse i nr. 137

Kristian Katholm Olsens anmeldelse af Else Trærups bog, **Nær ved høvdingen**, blev gengivet i Globalnyt den 23. november

<https://globalnyt.dk/content/kaerlighed-til-et-afrikansk-folk>

Nigers ambassades hjemmeside

I København ligger Nigers ambassade for Island, Finland, Norge, Sverige og Danmark.

Ambassadens hjemmeside www.niger.dk er udformet på engelsk og i øjeblikket under omformning.

Genvej til Udvikling (GtU) fik en opfordring til at præsentere vores samarbejde med Kooperativet i Amatal, hvilket ses her – med links til nekrologerne over Ghabdouane Mohamed og Karl-G. Prasse samt til GtU's profil på Emmaus Internationals hjemmeside:
<http://niger.dk/genvej-til-udvikling-gtu/>

Arven fra Nanna Lüders

GtU's koordinator fik dette blogindlæg på Globalnyt den 15. januar 2019

<https://globalnyt.dk/content/arven-fra-nanna-luders>

En længere version kom i Burkina Kontakt nr. 103 i februar 2019 på siderne 9 og 10

<http://burkinafaso.dk/burkina%20kontakt/burkina%20kontakt%20nr.%20103.html>

Gipsfabrikken, som den så ud i slutningen af 1970'erne
(foto: Terre)

Fra samarbejde ”for” til samarbejde ”gennem” eksemplet med Assador i Tessalit

- fra nr. 163, efterår-vinter 2018, af kvartalsblad fra asbl *Autre Terre, Belgien*
- interview ved Benoît Naveau, programleder i *Vestafrika*
- oversat af Tina Jonstrup Larsen
- noter ved oversætter og redaktion.

I 1990'erne udløste en kæde af begivenheder en sand intern revolution i måden hvorpå *Autre Terre*¹ (tidligere kaldet ”*Terre Tiers monde et Information*”²) udtænkte projekter.

Raphaël Ernst, tidligere direktør for vores forening, var et privilegeret vidne til denne epoke.

I 1980'erne blev udviklings samarbejdet stadig designet og drevet direkte fra Belgien. Det var især tilfældet med gipsprojektet i Tessalit i Malis ørken. I Algeriet arbejdede vi allerede med udvinding af kalciumsulfat, der gjorde det muligt at producere gips.

Vi forsøgte at lave en gipsproduktion i Mali, hvis regering havde angivet, at Tessalit-regionen indeholdt store mængder af gipssten. Vi opførte derfor et gipsbrænderi.

På det tidspunkt købte vi materialerne i Belgien, og alt blev sendt ad landevejene til Tessalit.

(fortsættes side 6)

¹En anden verden.

² Den tredje verdens lande og information.

Fra samarbejde ”for” til samarbejde ”gennem” - eksemplet med Assador i Tessalit

(fortsat fra side 5)

Det skabte en utrolig entusiasme i værkstederne her i Belgien. Vores ansatte engagerede sig helt konkret til lastning og indhentning af materialer. Pressen blev inviteret til at overvære afgangene af lastbiler med frivillige på vej til Mali.

Sådan så vores projekter ud på det tidspunkt. Projekter blev udtænkt og designet direkte fra Belgien af. Vi skabte endda den lokale forening, som vi skulle overdrage aktiviteten til ved afslutningen af projektet.

Men gipsfabrikken oplevede et pludseligt stop.....

Ja. I 1992 gjorde tuaregerne oprør mod den maliske regering. Vores gipsbrænderi betalte prisen og blev fuldstændigt ødelagt. For arbejderne på stedet blev det en sand katastrofe. I denne nødsituation var vi nødt til at sende de frivillige fra Autre Terre hjem.

Få år senere oprettede tidligere maliske gipsarbejdere en lokal forening kaldet "Assador", og de kontaktede os for at genoptage et projekt i Tessalit.

Vi gik gradvist over til jordbrug. Det var vores første erfaring med landbrug i Afrika.

Samtidig startede vi også landbrug på Filippinerne, skubbet i ryggen af vores lokale partner, CEO. I udgangspunktet ønskede vi

absolut at gøre tingene, som vi plejede; men lidt efter lidt tog det form til et projekt om landbrug.

Det var CEO, der motiverede os til at respektere partnerens behov og gjorde os opmærksomme på agro-økologi.

Fra industrielle projekter, hvor alt var udtænkt i Belgien, gik vi over til landbrugsprojekter, der blev administreret af de lokale foreninger.

Helt sikkert. Det var i øvrigt svært at acceptere for Terre. Tidligere kunne vores ansatte identificere sig meget med projekter i syd. De var tættere på en industriel logik. Senere gjorde agro-økologi det muligt at styre projekter direkte af lokale foreninger, som vi ikke kendte til.

De lokale foreninger vidste hvad de skulle og hvordan, mens vi måtte udvise tillid over for dem. Det var vanskeligt at acceptere og det skabte desværre en kløft mellem Autre Terres medarbejdere og projekterne.

Det var en tid med mange interne spørgsmål i Autre Terre. Vi ønskede at gennemføre andre typer af projekter baseret på lokal ekspertise og de behov, som støttemodtagerne udtrykte.

En vanskelig forhindring som siden hen viste sig at være positiv?

Den måde hvorpå vi vendte tilbage på i Mali var helt genial. Den gjorde det muligt at støtte flere lokale foreninger og på en langt mere bæredygtig måde. Ved nærmere eftertanke har vi satset rigtigt, da agro-økologi nu anerkendes og fremhæves af alle større internationale organisationer.

Også i Autre Terre er den tilbagelagte vej ganske forbløffende, da vores ansatte nu lancerer deres private gartneriprojekter i Couillet³ og Hauts-Sarts⁴. Holdningerne ændrer sig.

³ Forstad til Belgiens fjerdestørste by Charleroi.

⁴ Forstad til Belgiens tredjestørste by, Liège – Terre's hovedkvarter ligger i Hauts-Sarts.

(foto: Assador)

Den Folkelige Fejekost i Burkina Faso

At adressere årsagerne til fattigdommen er at kæmpe den gode kamp

- oversat fra fransk af Naja Egede Kristensen
- original tekst på Emmaus Internationals hjemmeside:

<https://www.emmaus-international.org/fr/actualités-forum/2019-s'attaquer-aux-causes-de-la-pauvreté,-c'est-mener-le-bon-combat.html>

Interviewet fandt sted på et seminar kaldet Emmaus Internationals Verdensforum for Alternativer, ledet af de mest marginaliserede – jf. <https://www.emmaus-international.org/en/> - afholdt i Genève i Schweiz i dagene 17. – 20. september 2018.

Rasmane Zinaba, medlem af den nationale koordinering af den politiske græsrodsbevægelse Balai Citoyen – Den Folkelige Fejekost – i Burkina Faso, ser tilbage på historien og målsætningerne for denne burkinske sociale bevægelse, der blev oprettet i 2013, i en meget vanskelig politisk sammenhæng.

Hvad fik dig til at blive involveret i denne bevægelse?

Jeg er søn af en bonde. Jeg har været elev, derefter studerende. Fra og med gymnasiet blev jeg involveret i foreninger. Jeg opdagede, at det var nødvendigt at organisere sig og dele sine meninger med andre mennesker for at kunne kæmpe forskellige kampe.

Ved at samle os ville vi øge vores styrke. Gøre vores antal til vores styrke for at kunne vinde kampe, som vi siger i Balai Citoyen. Jeg blev involveret i studenterforeninger og derefter i studenterfagforeninger på universitetet. Så kom jeg ind i globale bevægelser i årene 2006-2007. Sidstnævnte var mine første forpligtelser uden for studiemiljøet.

Hvad er hjertet i Balai Citoyens krav?

Hjertet i vores krav er kampen for værdighed og retfærdighed. Vi har altid ønsket at engagere os mod uretfærdighed, mod korruption, mod dårlig styring.

Balai Citoyen har gradvist spredt sig som en paraplyorganisation, hvor unge mænd og kvinder, "cibaler", der er bevægelsens aktivister, ("ci" for borger og "bal" for fejler) - har besluttet at dele deres initiativer og deres tørst efter retfærdighed.

Hvordan opstod Balai Citoyen?

Balai Citoyen er ikke en bevægelse, der kun omfatter studerende. Den forener flere slags energier. Såvel kunstnere, embedsmænd, personer fra den uformelle sektor, mekanikere som vvs-installatører.

Vi omfatter alle de mennesker, der ønsker at se Burkina Faso ændre sig. Som også gerne vil se Afrika ændre sig. Alle disse mennesker tørster efter noget. Tørsten er ikke den samme, om man er en studerende eller er medlem af den uformelle sektor, eller man bor i landdistrikterne, er bonde, arbejder eller andet. Men vi er fælles om at tørste efter retfærdighed, værdighed og frihed, som alle værdsætter.

Vores antal er vores styrke
(foto: Emmaus International)

Spørgsmålet var: Hvordan klarer du at formulere alle disse krav og opnå resultater? Det var nødvendigt at organisere sig i en bevægelse, der ikke er delt op omkring en aktivitetssektor eller en bestemt kategori af mennesker. Det er herfra, vi lancerede bevægelsen Balai Citoyen i 2013.

Det var en populær bevægelse. Populær i den forstand, at den bærer kravene i alle disse sociale lag, og hvor alle kan mødes. Vi gik ikke efter tanken om at finde et slogan, men snarere et værktøj, der ville forbinde mange energier. Og vi fandt det hjemlige værktøj, kosten!

I Europa betyder "kosten" ikke meget for mange mennesker, fordi de hellere vil bruge støvsugeren! I Afrika, når vi siger "kost", har alle huse, alle myndigheder, alle forvaltninger

mindst én. Kostens symbolik er at fjerne urenhed. Urenhed, teoretisk som praktisk, er snavs i den rette forstand.

Og snavs hos os er ikke bare noget konkret, det er også urenheden ved korrupsion, uværdighed, uretfærdighed, straffrihed og så videre.

Vi ønskede, at bevægelsen ikke blot skulle være for bybefolkningen, men at den strukturerede sig og vandt terræn blandt landbefolkningen. I øjeblikket er det svært at vurdere antallet af aktivister i Balai Citoyen, fordi vi ikke har et aktivistkort som sådan. Men vi er sikre på, at tanken om bevægelsen, dens styrke, dens fordele og dens sejre gør den til en rigtig populær bevægelse.

(fortsættes side 10)

Den Folkelige Fejekost i Burkina Faso

(fortsat fra side 9)

Hvad er fordelene, som Balai Citoyen hævder, den har?

Den første sejr, der måske allerede har givet en vis aura hos Balai Citoyen, er den folkelige opstand i Burkina Faso i 2014. I 2013, da bevægelsen blev født, besluttede præsidenten efter 27 års magt at ændre forfatningens artikel 37. Det er den, der begrænser antallet af valgperioder til to. Der var derfor en demokratisk frihed, der ville blive overtrådt af et diktatur, der blev permanent.

Mandatperioden var for 5 år og kunne fornyes én gang. Forhindringen, der skulle springes over, var at give præsidenten mulighed for at stille op igen til valgene i 2015 og derefter stille op igen til genvalg yderligere to gange. Dvs. 15 år plus de 27 år, han allerede havde været ved magten, gav 42 års regeringstid! Han havde været ved magten siden 1987 efter kuppet mod Thomas Sankara, en af de venner, som han havde skabt revolution med i 1983.

Thomas Sankara er også fanebærer for denne kamp for den værdighed, som bevægelsen ønsker at medvirke i, siden 2013. Vi blev født i denne politiske sammenhæng, og vi engagerede os i andre sociale bevægelser i Burkina Faso og i de politiske partier, der var i opposition til Compaoré, for at blokere hans plan om alle disse genvalg.

Vi var i spidsen for protestbevægelsen, og vi gik ud i landdistrikterne for at mobilisere og sige, at hvis vi ønskede fremkomsten af demokrati i Burkina Faso, hvis vi ønskede, at frihed skulle respekteres, ville det være

nødvendigt at bekæmpe præsidentens plan og arbejde for en politisk kursændring.

Dette var en af vores første sejre. Den 30. og 31. oktober 2014, efter flere måneders mobilisering, lykkedes det for en stor folkelig forsamling at vælte præsident Compaoré. Dette har givet Balai Citoyen synlighed på internationalt plan. Det er en erfaring, vi forsøger at dele med andre bevægelser som "La Lucha" (*kampen*), "Y'en a marre" (*Vi har fået nok*), "GnaGna" i Tchad eller Noubouéké i Togo.

Hvordan lykkedes på trods af frygten at mobilisere over for den stærke magt?

Vi var nødt til at gå i gang. I starten var vi ikke 15.000! Vi var oprindelig femten-tve mennesker bevæbnet med vores mod, som ønskede at dele vores overbevisninger med andre mennesker.

Den anden ting, der er vigtig at bemærke er, at Balai Citoyen blev født på grundlag, der ikke er traditionelle og klassiske. De klassiske organisationsformer er f.eks. fagforeningerne, med en metode, en retning, en tyngde, et kort og alt der følger med det. Balai Citoyen var, jeg ville ikke sige anarkistisk; men vi tog os ikke meget af hierarkiet. Alle havde deres rolle, og alle havde deres ansvar. Det var en bevægelse med flad struktur.

Den tredje ting, man skal huske, er, at Balai Citoyen talte til mennesker ved hjælp af ganske stærke symboler. Når du taler om Thomas Sankara i Burkina Faso, er det allerede et emne, der kan bringe mange mennesker sammen!

Balai Citoyen-aktivister havde allerede gnedet skuldre med Compaoré-magten ved at sige nogle ting, som folk ønskede at høre.

Den fjerde vigtige ting er formerne for mobilisering, eller i det mindste formerne for organisering af Balai Citoyen, som ikke var klassiske. Vi kunne gå til et marked eller til et andet offentligt rum og installere et lydssystem, og så udøvede vi pædagogik. Det, vi kalder pædagogik, er at tage et tema, få en person op på et køretøj med en mikrofon og tale foran hundrede mennesker. Når vi kom til et marked og spurgte folk, om de ville tillade, at artikel 37 om valgperioderne bliver ændret, så forstod folk virkelig, at det burkinske demokrati var i færd med at blive myrdet; her kunne vi i den grad tale til folk.

Når du går til et socialt sundhedscenter og konkret gør rent med dine koste, trækker du folk med dig. Ikke alene rengør du det offentlige etablissement; men i slutningen af denne rengøring siger du til de halvtreds eller tyve personer, der står foran dig: Dette er, hvad borgeren bør være, han skal gøre rent, men også beskytte, det der ikke er urent.

Og når vi siger "det der ikke er urent", skyldes det, at vi synes, sundhedssektoren er så vel organiseret, som man kan forlange. Noget lignende kan vi sige på en markedsplads.

Når du opfordrer til en politisk mobilisering efter sådanne konkrete handlinger af almen interesse, ser du, at disse mennesker har lyttet til denne renhedsbesked og deltager med dig. Fordi de mener, at Balai Citoyen ikke kun er en politisk bevægelse, men også en bevægelse, der spiller en social rolle.

Hvad er kvinders plads i bevægelsen?

Det er et vigtigt spørgsmål, fordi vi siden 2013 har mobiliseret så mange kvinder som muligt, men vi har stadig mange begrænsninger. Vi tænkte ikke oprindeligt på specifikt at henvende os til kvinder; men det gør vi nu. Oprindeligt er vores budskaber jo henvendt til alle og ikke specifikt til kvinder eller specifikt til unge eller til ældre.

Men vi har valgt at gøre en ekstra indsats for at få kvinder med. Vi ønsker at give kvinder mulighed for at tale i sammenhænge, hvor det normalt kun er mænd, der taler. Der er flere og flere kvinder i bevægelsen. For nylig organiserede vi i den nordlige del af landet et møde med medlemmer fra flere regioner, en "cibal" lejr. Af de ni lokaliteter, der skulle fremlægge aktivitetsrapporter, blev fire repræsenteret af kvinder.

Når andre kvinder ser dette, ved de, at Balai Citoyen anerkender kvinder og giver dem ordet. Men det stopper ikke der. De skal være i kontrol med sig selv og bære budskaber og tillade andre kvinder at være med. Derudover kalder vi kvindelige medlemmer "cibelles" og mænd "cibals".

Jeres tilstedeværelse på Verdensforummet for Alternativer er en illustration af jeres ønske om at opbygge alliancer. Kan du fortælle os mere?

Den afdøde præsident Thomas Sankara, som på en måde er vores "leder", sagde, at der ikke er nogen sejrskamp uden organisation. Faktisk er der ingen sejrskamp uden alliancer. Der er ingen fælles kampe uden kendskab til andres kampe.

(fortsættes side 12)

Den Folkelige Fejekost i Burkina Faso

(fortsat fra side 11)

At være med på Verdensforummet for Alternativer sammen med Emmaus International, som kæmper for og inddrager de mest marginaliserede, giver mulighed for at kende andres kampe. Vi får f.eks. kendskab til kampe, der kæmpes i Brasilien, i Bangladesh, samt andre steder rundt om i Afrika, og dermed mærker vi, at vi har fælles punkter, hvorfra vi kan skabe kontakter og udvikle initiativer.

Vi kan ikke udvikle initiativer uden egentlige strategier for hvert enkelt land, kontinent og internationalt. Hvis vi takket være dette forum kan opbygge en fælles mobiliseringsstrategi, hvis vi lykkes i at have samordnede aktioner på bestemte tidsperioder, vil vores stemme bære meget mere, end hvis vi bare kæmper alene hver især.

Vi må tilstræbe denne form for organisation, denne globale strategi for specifikke spørgsmål. Vi ved, at man i Brasilien ikke fører de samme debatter og ikke lider af de samme former for afhængighed, som vi fører og har i Burkina Faso og i det øvrige Afrika. På den anden side deler vi alle sammen den samme kamp mod uretfærdighed, mod diktaturer, mod udbredt korruption, mod manglen på seriøse politikker for at få vores mødre, vores unge, vores gamle mennesker ud af deres fattigdom.

Det er heraf, at vi kan udvikle strategier til at være modvægt og skabe alternativer, ikke teoretiske, men effektive i vores lande.

At være med til en strukturel omdannelse af vores samfund, er det, hvad der bør være hovedhjørnестenen i vores kampe?

Kernen i problemet i dag er ikke kun at fordømme virkningerne af ført politik. Der er et afrikansk ordsprog, der siger: "Når du rammer en sten og falder, se da ikke, hvor du faldt, men på stenen du ramte!"

Kampen bør ikke være at fordømme krisens virkninger, men at fordømme årsagerne. For 20 og 30 år siden skabte forskellige strukturtilpasningsprogrammer store problemer både i Europa og Afrika. Alle disse programmer havde en liberal politik til fælles, som skabte store nedskæringer for masserne og gav en del mere til dem, der allerede er meget rigere.

Sådan opretholder vi fattigdom. Og ofte kompenserer vi kun fattigdommens virkninger ved at sige, at vi støtter eller er i solidaritet med de mest marginaliserede. Men på samme måde som vi fordømmer de negative virkninger af multinationale virksomheder og internationale institutioners fremfærd, mener jeg, at vi inden for vores bevægelser skal være i stand til at være i aktiv solidaritet snarere end i en facadesolidaritet, som kun vil give ris.

Vi skal tackle årsagerne til fattigdom. Og hvis vi tackler årsagerne til fattigdom, er vi allerede begyndt at kæmpe den gode kamp!

Til minde om sprogforsker Karl-G. Prasse

- af *Madjid Allaoua*
- noter ved *Jørgen Olsen*.

Denne artikel er en hyldest til Karl-G. Prasse og hans uvurderlige arbejde. Må han hvile i fred.¹

Prasse efterlod sig en omfattende produktion inden for berberiske studier, men også i mindre grad inden for den arabiske dialektologi, i særdeleshed den ægyptiske dialekt.

Prasses arbejde har ikke alene en almen sprogvidenskabelig interesse, men udgør et solidt fundament til alt arbejde der særligt relaterer til transskribering², standardisering og neologisme³, som det berberiske sprog har så hårdt brug for. Men mere herom senere.

Han har ydermere ikke alene videreudviklet, men også fornyet tidligere berberologers omfattende arbejde om det berberiske sprog i almindelighed og tuaregisk i særdeleshed. Hans store værk "*le manuel de grammaire tuaregue*" fortjener en særlig opmærksomhed. Dette værk er i virkeligheden mere end en håndbog om grammatik, men en grundig sprogvidenskabelig analyse af hele det berberiske sprog, der dækker over flere sprogområder som så semantik⁴, morfologi⁵, syntaks⁶ og etymologi⁷. Værket rummer således et undværligt grundlag for fremtidige viderestudier inden for fx neologisme, som er et presserende behov inden for det berberiske sprog i sin helhed.

Værket byder ligeledes på et godt fundament for udarbejdelse af grammatiske håndbøger inden for de forskellige berberiske dialekter. Og sidst men ikke mindst kan værket også i den grad bruges som et opslagsværk. Dette værk er derfor for mig og formentlig for mange berberologer en af Prasses vigtigste produktioner.

Et andet lige så vigtigt bidrag af Prasse er hans ordbogsarbejde om tuaregisk, som rummer en grundig metodisk tilgang til udarbejdelse af fremtidige ordbøger på berberisk, en tilgang jeg til pædagogisk formål grundigt har illustreret i min bog *Afus n Tmucuha i Welmad n Teqbaylit (5 eventyr til undervisning af det berberiske sprog kabylsk)*.

Prasse har ikke kun holdt sig til ren forskning, men han har også været involveret i mere jordnære anvendelsesorienterede studier som fx udarbejdelse af lærebøger og fastsættelse af et retskrivningssystem for tuaregisk til brug for undervisning og alfabetisering. Han har ydermere været stærkt involveret i uddannelse af tuareglærere og forskere inden for det tuaregiske sprog.

Prasse og hans arbejde har haft en dyb indflydelse og betydning på min trods alt korte karriere som professional berberolog. Jeg siger kort professionel karriere, for jeg har grundet manglende mulighed for beskæftigelse inden for berberologi i Danmark, måttet omskole mig til sproglærer og vejleder for bl.a. at kunne tjene til livets ophold. Min sprogvidenskabelige baggrund har i den forbindelse været mig til stor nytte i omskolingsprocessen. Jeg holdt dog aldrig op med at beskæftige mig med berberisk, skønt min aktivitet inden for området i den senere tid har været dalende.

Jeg mødte Prasse ved tilfældighedernes sammentræf i sensommeren 1981. Dengang kendte jeg ikke ret meget til området de berberiske studier, og ej heller at man kunne studere berberisk på universitet.

Jeg var dog bevidst om den politiske kamp for det berberiske sprog, som på det tidspunkt stadig var et underkendt og undertrykt sprog i hele Nordafrika hvor sproget taltes.

Starten af firserne var også den periode, hvor kampen for det berberiske sprog for alvor slog rødder.

(fortsættes side 14)

¹ Jf. <http://gtu.dk/PK135-4-5.pdf>

² Omformning fra et skriftsprog til et andet skriftsprog.

³ Sprogfornyelse.

⁴ Betydningslære.

⁵ Formlære.

⁶ Sætningsdannelse.

⁷ Læren om ords oprindelse.

Fra Karl-G. Prasse Skolen i Amataltal, Niger: En pige af fulbé-folket studerer tuaregisk
(foto: Isabelle Grignon)

Til minde om sprogforsker Karl-G. Prasse

(fortsat fra side 13)

Jeg vidste at der fandtes noget forskning inden for feltet i Paris, men ikke om omfanget af forskningen. Men jeg havde ikke den fjerneste tanke om, at der også var noget i et så fjernt land som Danmark. Jeg mødte så Prasse i august eller september 1981. Han var enormt rar og imødekommende. Interessen for hinanden var meget gensidig. At jeg var berber eller kabyler, som det hedder i Algeriet hvor jeg stammer fra, var af en enorm interesse for ham, og jeg var naturligvis også enormt glad for at lære ham at kende. Det var desuden hurtigt gået op for mig at Prasse viste sig at være en af de fornemste berberologer i verden.

Min motivation for at studere berberisk var i starten mere grundet i politisk aktivisme, idet jeg jo er berber og bevidst i den pågående legitime politiske kamp for sproget.

For mine oprindelige planer var nemlig at studere til ingeniør, noget jeg allerede var begyndt på i Algeriet. Men med årene voksede min sprogvidenskabelige interesse i sproget, skønt min politiske aktivisme aldrig rigtig forsvandt. Sideløbende med berberiske studier læste jeg også datalingvistik⁸, og i 1989 blev jeg så dimitteret som cand.mag. fra Københavns Universitet. Tiden efter 1989 var præget af arbejdsløshed, ikke mindst blandt akademikere, og det blev ikke lettere af, at berberologi figurerede blandt de fag som daværende undervisningsminister Bertel Haarder afskaffede.

Jeg var dog heldig at kunne assistere Prasse i transskribering af en række tuaregiske tekster. Jeg havde også noget omkring datalingvistik på Københavns Universitet.

⁸ Datalingvistik er den videnskabelige disciplin der beskæftiger sig med natursprogsbehandling i mennesker og navnlig computere.

Men med støtte og anbefalinger fra Prasse fik jeg i 1993 et års postdoktoralt stipendium i INALCO (Nationalt Institut for Orientaliske Sprog og Civilisationer) i Paris. I årene fra 1990 til omkring 2000 fik jeg udgivet en del artikler, hvoraf en del var direkte inspireret af Prasses arbejde. Dette gjaldt særligt mit arbejde omkring en bestemt kategori af verber der afhængigt af kontekst udtrykker enten en proces (fx *blev født*) eller en tilstand (fx *er født*).

Det var et emne Prasse var meget optaget af. Han opdagede at verberne i berberisk og en del andre sprog er kendetegnet ved en 2-dimensional model der beskriver ganske godt forholdet mellem tilstand og proces. Denne model er for mig alfa og omega for at kunne forstå forholdet mellem det man kalder for *tempus* og *aspekt*.⁹ Modellen kan illustreres med følgende tabel:

	Perfektum	Imperfektum
Proces	<i>yemghur (er blevet stor)</i>	<i>Ad yemghur (han bliver stor)</i>
Tilstand	<i>meqquer (er stor)</i>	<i>Ad yughal meqquer (vil være stor)</i>

Et af Prasses andre store bidrag gjaldt transskribering, hvor han fik videreudviklet og tilpasset tidligere eksisterende skriftsystem til brug for tuaregisk. Det var et stort omhyggeligt arbejde, hvor han bl.a., havde taget højde for en ret vigtig kort a-vokal som alle andre berberologer helt havde overset.

Prasses transskriberingsarbejde har haft særlig interesse for mig, idet jeg mente at en evt. integration af det berberiske sprog i undervisningssystemet måtte kræve en eller anden form for standardisering og stadfæstelse af et fælles skriftsystem.

I 2000, hvis jeg husker ret, fik jeg redigeret et papir om standardisering af det berberiske sprog (*Berber dialects and the insertion of the Berber language in the educational system*) i en konference om berberisk arrangeret af Uppsala Universitet, som Prasse også havde deltaget i. Papiret har siden hen vakt stor interesse blandt berberologer i Algeriet og er desuden udgivet på dansk i Sproguseet.

De standardiseringstanker jeg gjorde mig i artiklen var naturligvis stærkt inspireret af Prasses arbejde for tuaregisk. Lige som Prasse fremmede tuaregisk som et selvstændigt sprog og ikke kun en dialekt, tænkte jeg at man kunne gøre det samme for de nordlige dialekter, som jeg mente nemt kunne opdeles i 2 berberiske sprog, det ene i Marokko, det andet i Algeriet, dette for lettere at kunne integrere sproget i skolesystemet på lige fod med arabisk og fransk, som var og fortsat er de eneste undervisningssprog i lande som Algeriet.

Skønt berberisk ikke er undertrykt længere, og at der endda undervises på frivillig basis i Algeriet og Marokko, er der langt til en status magen til fransk og arabisk. Der skal uden tvivl en stor politisk indsats til, men også en sprogvidenskabelig indsats, og til dette kan Prasses arbejde bidrage stort.

Prasse vil blive mindet som en der har viet hele sit liv til de berberiske sprog, både som forsker, pædagog og pragmatiker. Hans arbejde er og bliver uundværligt såvel for nuværende som for kommende berberologer.

.....

Billedet på bagsiden er taget af skoleinspektør Kabir Chaibou på Karl-G. Prasse Skolen i Amatatal i Niger. Billedet forestiller et udsnit af skolens elever.

⁹ Tempus betegner den tid, hvor en begivenhed finder sted, fx nutid, datid, osv. og aspekt betegner den måde hvorpå begivenheden finder sted på, om den fx er afsluttet (perfektum), "fx: har spist" eller uafsluttet (imperfektum), "fx: spiser, spiste". Proces og tilstand siges både om tempus og aspekt, som det fremgår af tabellen.

